

MỘT SỐ ĐIỂM MỚI TRONG DỰ THẢO LUẬT VIỆC LÀM

HUYỀN THU

Luật Việc làm 2013 là đạo luật đầu tiên của Việt Nam quy định đầy đủ, điều chỉnh toàn diện các quan hệ về việc làm và thị trường lao động. Tuy nhiên sau hơn 09 năm thi hành, Luật Việc làm 2013 đã cho thấy một số bất cập, không còn phù hợp với thực tiễn và bối cảnh kinh tế - xã hội hiện nay. Do đó, Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội (**Bộ LĐTBXH**) đang xây dựng Dự thảo Luật việc làm (sửa đổi) (**Dự thảo Luật**) với mục tiêu thể chế hóa chủ trương, đường lối chính sách mới của Đảng, đảm bảo tính đồng bộ, thống nhất, phù hợp của hệ thống pháp luật và các cam kết quốc tế mà Việt Nam tham gia.

So với Luật Việc làm 2013, các nội dung sửa đổi, bổ sung trong Dự thảo Luật tương đối đa dạng, mở rộng thêm điều kiện thuận lợi để mọi lao động, trong đó có lao động không có quan hệ lao động được tham gia và thụ hưởng các chính sách, chế độ của nhà nước. Một số điểm thay đổi lớn của Dự thảo Luật là các quy định về nguồn vốn cho vay giải quyết việc làm, đối tượng vay vốn đi làm việc ở nước ngoài, hệ thống thông tin thị trường lao động, đăng ký lao động, phát triển kỹ năng nghề, bảo hiểm thất nghiệp, chế độ đào tạo, bồi dưỡng cho người lao động... Trong Bản tin pháp luật tháng này, NHQuang&Cộng sự xin giới thiệu một số điểm mới nổi bật của Dự thảo Luật, tập trung vào các quy định liên quan đến bảo hiểm thất nghiệp (về đối tượng tham gia bảo hiểm và mức đóng bảo hiểm) và đăng ký lao động.

Mở rộng đối tượng tham gia bảo hiểm thất nghiệp

Nghị quyết 28-NQ/TW năm 2018 về cải cách chính sách bảo hiểm xã hội do Ban Chấp hành Trung ương ban hành đặt ra mục tiêu đến năm 2030 có “*khoảng 45% lực lượng lao động trong độ tuổi tham gia bảo hiểm thất nghiệp*”. Tính đến năm 2023, số người tham gia bảo hiểm thất nghiệp mới chỉ chiếm 31,5% lực lượng lao động trong độ tuổi. Bên cạnh đó, Luật Việc làm hiện hành quy định 03 nhóm đối tượng bắt buộc tham gia bảo hiểm thất nghiệp, đó là người lao động làm việc theo (i) hợp đồng lao động hoặc hợp đồng làm việc không xác định thời hạn; (ii) hợp đồng lao động hoặc hợp đồng làm việc xác định thời hạn; (iii) hợp đồng lao động theo mùa vụ hoặc theo một công việc nhất định có thời hạn từ đủ 03 tháng đến dưới 12 tháng.

Theo Bộ LĐTBXH, đối tượng tham gia bảo hiểm thất nghiệp theo quy định tại Luật Việc làm 2013 chưa bao phủ hết các đối tượng có quan hệ lao động. Đơn cử, Luật Bảo hiểm xã hội 2014 ghi nhận đối tượng bắt buộc tham gia bảo hiểm xã hội bao gồm “*Người làm việc theo hợp đồng lao động có thời hạn từ đủ 01 tháng đến dưới 03 tháng*”, tuy nhiên Luật Việc làm 2013 chưa quy định nhóm này là đối tượng bắt buộc tham gia bảo hiểm thất nghiệp. Với mục tiêu mở rộng đối tượng tham gia bảo hiểm thất nghiệp, tại Dự thảo Luật, Bộ LĐTBXH đề xuất quy định các nhóm đối tượng tham gia bảo hiểm thất nghiệp gồm:

- (i) Người làm việc theo hợp đồng lao động không xác định thời hạn, hợp đồng lao động xác định thời hạn từ đủ 01 tháng trở lên, kể cả trường hợp hai bên thỏa thuận bằng tên gọi khác nhưng có nội dung thể hiện về việc làm có trả công, tiền lương và sự quản lý, điều hành, giám sát của một bên;
- (ii) Người lao động tại mục (i) làm việc không trọn thời gian, có tổng mức tiền lương trong tháng bằng hoặc cao hơn tiền lương làm căn cứ đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc thấp nhất bằng một nửa mức lương tối thiểu tháng vùng cao nhất do Chính phủ công bố.
- (iii) Người làm việc theo hợp đồng làm việc;
- (iv) Người quản lý doanh nghiệp, kiểm soát viên, người đại diện phần vốn nhà nước, người đại diện phần vốn của doanh nghiệp tại công ty và công ty mẹ, người quản lý điều hành hợp tác xã, liên hiệp hợp tác xã có hưởng tiền lương.

Linh hoạt mức đóng bảo hiểm thất nghiệp của người lao động và người sử dụng lao động

Luật Việc làm 2013 quy định mức đóng bảo hiểm thất nghiệp của người lao động cố định là 1% mức

tiền lương tháng và người sử dụng lao động cố định là 1% quỹ tiền lương tháng của những người lao động đang tham gia bảo hiểm thất nghiệp. Quy định này được Bộ LĐTBXH đánh giá là chưa linh hoạt, đặc biệt trong những trường hợp thiên tai, dịch bệnh, khủng hoảng kinh tế... Dự thảo Luật đã sửa đổi mức đóng BHTN theo hướng linh hoạt hơn, cụ thể: (i) Người lao động đóng *tối đa bằng 1% tiền lương tháng*; (ii) Người sử dụng lao động đóng *tối đa bằng 1% quỹ tiền lương tháng* của những người lao động đang tham gia bảo hiểm thất nghiệp.

Có thể thấy việc điều chỉnh mức đóng bảo hiểm thất nghiệp theo Dự thảo Luật phù hợp hơn với những định hướng chính sách của Đảng, đặc biệt là những định hướng sửa đổi quy định về mức đóng, căn cứ đóng bảo hiểm xã hội để đạt mục tiêu mở rộng diện bao phủ bảo hiểm xã hội, hỗ trợ người lao động và người sử dụng lao động của Ban Chấp hành Trung ương tại Nghị quyết 28-NQ/TW năm 2018 về cải cách chính sách bảo hiểm xã hội và Nghị quyết 42-NQ/TW năm 2023 tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng chính sách xã hội, đáp ứng yêu cầu sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn mới.

Bổ sung quy định về đăng ký lao động

Tại Dự thảo Luật, Bộ LĐTBXH đề xuất bổ sung 01 Chương về đăng ký lao động, trong đó bao gồm một số quy định như đối tượng đăng ký lao động; thông tin đăng ký lao động; thủ tục và hồ sơ đăng ký lao động; quyền và nghĩa vụ của người lao động; điều chỉnh thông tin về việc làm... Các quy định mới nhằm cụ thể hoá nhiệm vụ của Đảng đặt ra trong Nghị quyết 42-NQ/TW năm 2023 về quản lý nguồn nhân lực và xây dựng cơ sở dữ liệu lao động và việc làm, đồng thời giải quyết hạn chế của hệ thống pháp luật khi chưa có quy định về việc đăng ký lao động dẫn đến hoạt động quản lý lao động gặp nhiều khó khăn.

Theo Dự thảo Luật, các đối tượng phải đăng ký lao động gồm người lao động là công dân Việt Nam có khả năng lao động và có nhu cầu làm việc, đủ 15 tuổi, trừ trường hợp lao động chưa thành niên theo quy định của Bộ luật Lao động. Các thông tin đăng ký lao động bao gồm thông tin cơ bản (ví dụ: họ tên, số định danh cá nhân); thông tin về việc làm; thông tin về trình độ chuyên môn; thông tin về bảo hiểm xã hội, bảo hiểm thất nghiệp. Người sử dụng lao động có trách nhiệm đăng ký lao động khi đăng ký thông tin vào cơ sở dữ liệu quốc gia về bảo hiểm và các cơ sở dữ liệu khác. Trường hợp người làm việc không có quan hệ lao động, người lao động nộp hồ sơ đăng ký lao động với Ủy ban nhân dân cấp xã nơi ở hiện tại.

Những đề xuất tại Dự thảo Luật, đặc biệt với các quy định về bảo hiểm thất nghiệp và đăng ký lao động dự kiến sẽ hoàn thiện thêm chính sách về bảo hiểm thất nghiệp, đảm bảo quyền lợi hơn cho cả người lao động và người sử dụng lao động, đồng thời nâng cao công tác quản lý lao động và việc làm tại Việt Nam. Các doanh nghiệp cần nghiên cứu nội dung và tiếp tục theo dõi quá trình hoàn thiện Dự thảo Luật để có thể cập nhật kịp thời các sửa đổi, bổ sung của văn bản này sau khi Dự thảo Luật được ban hành và có hiệu lực.